

Εφετείου Αθηνών: 890/2001

Πηγή: Ελληνική Δικαιοσύνη 43/2002 σελ. 493

Αστική εταιρία, έννοια, λύση, εκκαθάριση. Δυνατή η υπαγωγή διορισμού εκκαθαριστή σε διαιτησία.

Εισηγητής: Παναγιώτης Ζούρος

Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του ΑΝ 1846/1951 "περί κοινωνικών ασφαλίσεων" σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 και 3 του Ν. 551/1914 όπως αυτές κωδικοποιήθηκαν με το από 24.7/25.8.1920 Β.Δ. "περί κωδικοποίησης των νόμων περί ευθύνης προς αποζημίωση των εξ ατυχήματος εν τη υπηρεσία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων" συνάγεται, ότι όταν ο παθών από εργατικό ατύχημα που έγινε ύστερα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή με αφορμή αυτή, υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, δηλαδή έπαθε στον τόπο της εργασίας του που βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή του ΙΚΑ, τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού. Δηλαδή απαλλάσσεται τόσο από την ευθύνη για αποζημίωσή του σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου, όσο και από την προβλεπόμενη κατά τις διατάξεις του νόμου 551/1914 ειδική αποζημίωση (ΑΠ 1248/1982, ΔΕΝ 1983, 813). Μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή του προσώπου που προστέθηκε από αυτόν, υποχρεούται αυτός να καταβάλει στον παθόντα την από το παραπάνω άρθρο 34 παρ. 2 του α.ν. 1846/1951 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού τής σύμφωνα με το κοινό δίκαιο οφειλόμενης αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών που, λόγω του ατυχήματος, χορηγεί στον παθόντα το ΙΚΑ. Η απαλλαγή αυτή καλύπτει την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, δηλαδή την περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα οφείλεται στο ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας. Διατηρεί όμως ο παθών την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστέθηκε από αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτών, γιατί η πιο πάνω απαλλαγή αυτών από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση, ήτοι για αξίωση εντελώς περιουσιακού χαρακτήρα, δεν καλύπτει και την περιλαμβανομένη σ' αυτή πιο πάνω αξίωση για χρηματική ικανοποίηση, αφού καμία παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της διαφορετικής φύσεως αξιώσεως, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του Δικαστηρίου (ΑΠ 1486/1995 ΕΕργΔ 56. 325, ΑΠ 434/1992 ΕΕργΔ 53.27, ΕφΑθ 11116/1996 ΕΕργΔ 56.1126, ΕφΑθ 9623/1995 ΕλλΔνη 37.1411). Ειδικότερα αναφορικά με την εις ολόκληρον ευθύνη του αναδόχου τεχνικών έργων, που διέπεται από τη νομοθεσία των δημοσίων έργων και του υποκαταστάτου παρατηρούνται τα ακόλουθα: Τα άρθρα 5 παρ. 6 του ν. 1418/1984 και 51 του Π.Δ. 609/1985 ορίζουν αντίστοιχα τα εξής: α) Η υποκατάσταση τρίτου στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση έργου) απαγορεύεται χωρίς έγκριση του φορέα κατασκευής του έργου. Σε περίπτωση υποκατάστασης ο ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρο προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο. Κατ' εξαίρεση μπορεί να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή του διαδόχου από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου, αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του έργου και ο ανάδοχος βρίσκεται σε προφανή αδυναμία να περατώσει το έργο. Με προεδρικά διατάγματα ορίζονται τα πρόσωπα του υποκαταστάτου, οι συνέπειες για τον ανάδοχο, η διαδικασία έγκρισης της υποκατάστασης, τα θέματα που σχετίζονται με την υποκατάσταση μέλους αναδόχου κοινοπραξίας και κάθε σχετική λεπτομέρεια. β) Η υποκατάσταση άλλης εργοληπτικής επιχείρησης στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 6 του ν. 1418/1984 προτείνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή. Για να εγκριθεί η υποκατάσταση πρέπει η εργοληπτική επιχείρηση που θα αντικαταστήσει τον ανάδοχο να έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου από τον ανάδοχο και να παρέχει τα ίδια εγγύηματα για την κατασκευή του έργου κατά την κρίση της προϊσταμένης αρχής, που λαμβάνει υπόψη της και τα σχετικά στοιχεία του Μ.Μ.Ε. Από τη διατύπωση των συνδυασμένων αυτών διατάξεων προκύπτει ότι η επί τη βάσει αυτών εις ολόκληρον ευθύνη του εργολάβου που αναδέχθηκε

την εκτέλεση δημοσίου έργου και του υποκατάστατου αυτού στον οποίο εκχωρήθηκε, χωρίς απαλλαγή, ολικώς ή μερικώς το έργο δημιουργείται έναντι του Δημοσίου, του προσωπικού του έργου και οποιουδήποτε τρίτου μόνον εφόσον υφίσταται σύννομη υποκατάσταση, που επέρχεται με την τήρηση της προβλεπόμενης από το άρθρο 5 παρ. 1 του Π.Δ. 609/1985 διαδικασίας. Σε κάθε άλλη περίπτωση, κατά την οποία δεν ήθελε τηρηθεί η αποκλειστική αυτή διαδικασία, ο ανάδοχος της εκτέλεσης του δημοσίου έργου δεν ευθύνεται για τις απαιτήσεις που προήλθαν εξαιτίας της παροχής της εργασίας από τους εργάτες που προσέλαβε ο υποκατάστατος, οι οποίοι ως εκ τούτου δεν έχουν νόμιμη αξίωση κατά του αναδόχου εργολάβου του έργου βάσει των προαναφερομένων διατάξεων (ΑΠ 464/1995 ΕλλΔνη 37.327). Εξάλλου από το άρθρο 922 ΑΚ προκύπτει ότι προϋπόθεση της ευθύνης του προστήσαντος είναι ότι ο προστηθείς, κατά την τέλεση της άδικης πράξης, τελούσε υπό τις οδηγίες και εντολές του προστήσαντος ως προς τον τρόπο εκτέλεσης των καθηκόντων του. Περαιτέρω κατά τα άρθρα 681, 688-689 ΑΚ ο εργολάβος ως μη ευρισκόμενος σε σχέση εξάρτησης δε θεωρείται προστηθείς του εργοδότη και επομένως, αυτός δεν ευθύνεται για πταίσμα του εργολάβου κατά την εκτέλεση του έργου, σε περίπτωση, όμως, που ο εργοδότης έχει διαφυλάξει για τον εαυτό του τη διεύθυνση και επίβλεψη της εκτέλεσης του έργου, ο εργολάβος υπακούοντας στις εντολές του θεωρείται προστηθείς του εργοδότη (άρθρο 691 ΑΚ) ακόμα και όταν τέτοιος εργοδότης είναι το Δημόσιο από σύμβαση κατασκευής δημοσίου έργου (ΑΠ 993/1993 ΕλλΔνη 36.321). Ο κύριος του δημόσιου έργου δεν έχει δικαίωμα εκδόσεως διαταγών και παροχής οδηγιών προς τον εργολάβο και τα όργανά του απεριόριστα και κατά τρόπο που υποδηλώνει προσωπική εξάρτηση του τελευταίου από τον πρώτο, αλλά μόνο με συγκεκριμένο από το νόμο καθοριζόμενο περιεχόμενο με μοναδικό σκοπό την έγκαιρη και κανονική κατά τους όρους της συμβάσεως εκτέλεση του έργου. Το περιεχόμενο των αναγνωριζόμενων από τις παραπάνω διατάξεις παρεμβάσεων του εργοδότη στην εκτέλεση του έργου συνίσταται "στην επίβλεψη, τον έλεγχο και την επιθεώρηση αυτού", με μόνο σκοπό την παρακολούθηση και τη διαπίστωση αν το έργο εκτελείται κατά τους εκ των προτέρων συμβατικά καθορισμένους τρόπους, δηλαδή σύμφωνα με τη μελέτη, τα διαγράμματα και τις σχετικές συγγραφές υποχρεώσεων ενώ τη διεύθυνση του έργου "καθόλη τη διάρκεια της κατασκευής" έχει ο εργολάβος, ο οποίος ευθύνεται και για κάθε ζημία προκαλούμενη από αυτόν ή τους προστηθέντες αυτού στον οποιοδήποτε τρίτο (ΕφΑθ 4396/1991 ΕλλΔνη 1992.871). Αφού δε το άρθρο 922 δεν κάνει διάκριση, αυτό εφαρμόζεται και όταν προστηθείς είναι νομικό πρόσωπο δηλαδή και ανώνυμη εταιρεία (ΑΠ 1893/1984 ΝοΒ 33.1555). Το ίδιο ισχύει και επί εργολαβίας που διέπεται από τη νομοθεσία δημοσίων έργων, οι διατάξεις της οποίας δεν θέτουν τον εργολάβο υπό τις διαταγές και οδηγίες αυτών που επιβλέπουν το έργο, οργάνων του εργοδότη, ο οποίος θεωρείται προστήσας μόνο στην πιο πάνω περίπτωση που διαφύλαξε για τον εαυτό του τη διεύθυνση και την καθόλου επίβλεψη της εκτέλεσης του έργου από τον εργολάβο και το δικαίωμα να δίνει σ' αυτόν εντολές και οδηγίες ή στην περίπτωση που τα δικαιώματα αυτά συνάγονται από τη φύση της συμβάσεως ή την καλή πίστη (ΑΠ 1554/1980 ΝοΒ 29.983, ΕφΑθ 1604/1987 ΕλλΔνη 29 536, ΠΠρωτΑρτ 29/1994 Αρμεν.1995. 1405).